

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 21. dubna 2015
Sp. zn.: 1313/2015/VOP/AV

Vaše zn.: MPSV-UP/49857/15/AA

Vážená paní ředitelko,

děkuji Vám za poskytnutí vyjádření a podkladů k podnětu paní A. B., bytem xxx (dále také „stěžovatelka“), a dovoluji si Vás seznámit s výsledky šetření.

Předmětem mého šetření byl postup Úřadu práce České republiky, krajské pobočky pro hlavní město Prahu, kontaktního pracoviště X. (dále také „úřad práce“), při **dodržování lhůty pro výplatu opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi**. V souladu s § 43 odst. 1 a 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, by měl orgán pomoci v hmotné nouzi vyplácet příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení v kalendářním měsíci, za který dávka náleží, v měsíčních lhůtách určených úřadem práce. Ze seznamu vyplacených dávek, který jste mi poskytla, vyplývá, že úřad práce vyplatil doplatek na bydlení za leden 2015 až dne 6. 2. 2015, za únor 2015 až dne 5. 3. 2015. V případě lednové dávky zpoždění vzniklo v důsledku odeslání dávky na chybný účet. Za předpokladu, že dcera stěžovatelky osvědčila včas všechny rozhodné skutečnosti (doložila náklady na bydlení) a doložila úřadu práce správné číslo bankovního účtu, je pochybením úřadu práce, že nevyplatil doplatek na bydlení v měsíci, za který dávka náležela. V předchozím měsíci, prosinci 2014, úřad práce vyplatil doplatek na bydlení dne 17. 12. 2014, klientka tak mohla legitimně očekávat, že ve stejném termínu v dalším měsíci dávku obdrží. Z důvodu pozdní výplaty doplatku na bydlení se rodina ocitla v ohrožení ztrátou bydlení. Pochybení již v tomto případě nelze napravit, z tohoto důvodu záležitost uzavírám, aniž bych vyžadovala opatření k nápravě. Krajská pobočka Úřadu práce České republiky pro hlavní město Prahu by se v budoucnu měla vyvarovat pochybení při výplatě dávek pomoci v hmotné nouzi. Stěžovatelku vyrozumím o možnosti žádat odškodnění.

V rámci šetření jsem se zaměřila též na postup krajské pobočky Úřadu práce České republiky pro hlavní město Prahu při předávání vyřizování dávek pomoci v hmotné nouzi mezi jednotlivými kontaktními pracovišti, neboť stěžovatelka v podnětu uvedla, že kontaktní pracoviště X. krajské pobočky pro hlavní město Prahu Úřadu práce ČR bez souhlasu účastníka řízení postoupilo vyřizování dávek pomoci v hmotné nouzi (příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení) kontaktnímu pracovišti Y. Kontaktní pracoviště Y. odmítlo vyřizovat žádosti rodiny o dávky pomoci v hmotné nouzi. Z vyjádření úřadu práce i z poskytnuté spisové dokumentace však plyne, že klientka sama požádala o přestěhování spisové dokumentace na kontaktní pracoviště Y. (písemně do protokolu dne 5. 1. 2015), proto kontaktní pracoviště X. postoupilo spisovou dokumentaci řízení o příspěvku na živobytí a o doplatku na bydlení usnesením ze dne 30. 1. 2015 na kontaktní pracoviště Y. Z vyjádření je dále zřejmé, že stěžovatelka dne 11. 2. 2015 požádala u kontaktního pracoviště Y., aby dávky pomoci v hmotné nouzi nadále vyřizovalo kontaktní pracoviště X., proto ve výplatě dávek pokračovalo kontaktní pracoviště X.

Podle § 67 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi **je místně příslušná k rozhodování o příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení zpravidla krajská pobočka Úřadu práce České republiky podle místa, kde je žadatel o dávku hlášen k trvalému pobytu podle zákona o evidenci obyvatel.**¹ Místně příslušná je tak celá krajská pobočka Úřadu práce České republiky, proto žadatel o příspěvek na živobytí či doplatek na bydlení² může požádat o opakovanou dávku u kteréhokoli kontaktního pracoviště v rámci místně příslušné krajské pobočky. Je tedy třeba odlišovat situaci, kdy dochází k přenášení místní příslušnosti mezi krajskými pobočkami úřadu práce, a situaci, kdy se postupuje věc mezi různými kontaktními pracovišti téže krajské pobočky.

- (1) Určení pravidel pro přenesení místní příslušnosti mezi různými krajskými pobočkami

Pokud je z různých důvodů vhodné, aby o opakovaných dávkách pomoci v hmotné nouzi **rozhodovala jiná krajská pobočka** než ta, v jejímž obvodu je žadatel hlášen k trvalému pobytu (například z důvodu, že žadatel fakticky bydlí v obvodu jiné krajské pobočky), použije se podpůrně ustanovení **§ 131 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů**. Podle tohoto ustanovení příslušná krajská pobočka (podle místa trvalého pobytu) může věc usnesením postoupit z **důvodu vhodnosti**. Postupující správní orgán je povinen vyžádat si **předchozí souhlas správního orgánu**, jemuž má být věc postoupena. Předchozího souhlasu není třeba v případech, kdy má žadatel v územním obvodu správního orgánu, jemuž má být věc postoupena, místo trvalého pobytu nebo sídlo, popřípadě se v tomto územním obvodu zdržuje. **V řízení o žádosti se tohoto ustanovení použije jen na požádání nebo se souhlasem žadatele.** Podle § 131 odst. 6 správní orgány dbají při změnách příslušnosti na to, aby k nim docházelo jen v důvodných případech a aby řízení pokud možno nezatěžovalo účastníky více, než kdyby ke změnám příslušnosti nedošlo.

Řízení o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi se zahajuje v souladu s § 69 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi na základě **písemné žádosti**. Pokud správní orgán dávku přizná a následně rozhoduje o změně její výše, o jejím odnětí nebo o zastavení výplaty, může řízení zahájit z moci úřední nebo na návrh příjemce (případně zvláštního příjemce či osoby společně posuzované) v souladu s § 69 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Pro účely určení pravidel pro přenesení místní příslušnosti mezi různými krajskými pobočkami úřadu práce je tak třeba rozlišovat, zda se jedná o řízení o žádosti, anebo o řízení zahájené z moci úřední. Pokud správní orgán přiznal na základě žádosti dávku pomoci v hmotné nouzi a každý měsíc ji vyplácí beze změny, jedná se o řízení o žádosti. Jestliže příjemce dávky předloží správnímu orgánu skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu [v souladu s § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, případně nahlásí změny

¹ zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů

² Ponechávám stranou řízení o mimořádné okamžité pomoci, pro které je stanovena speciální úprava místní příslušnosti. Místní příslušnost se v souladu s § 67 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi řídí místem, kde je osoba hlášena k trvalému pobytu. Jestliže však k situaci, která vyžaduje poskytnutí mimořádné okamžité pomoci, došlo mimo správní obvod krajské pobočky Úřadu práce České republiky, v němž je osoba hlášena k pobytu, je místně příslušnou ta krajská pobočka, v jejímž správním obvodu k této situaci došlo.

v těchto skutečnostech v souladu s § 49 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi], které mají vliv na výši dávky či trvání nároku na dávku, je třeba materiálně tento postup hodnotit jako žádost o změnu výše dávky a uplatňovat pro přenesení místní příslušnosti stejná pravidla jako v řízení o žádosti. Pokud správní orgán zahájí řízení o změně výše dávky, jejím odnětí či zastavení výplaty z jiného důvodu, jedná se již o řízení z moci úřední, v němž platí jiná pravidla pro přenesení místní příslušnosti.

Jedná-li se o řízení na žádost, může příslušná krajská pobočka postoupit věc usnesením za těchto podmínek:

- **postoupení je vhodné** (žadatel se například zdržuje v obvodu jiné krajské pobočky, děti navštěvují školu v obvodu jiné krajské pobočky a pro žadatele je výhodnější dostavovat se na tuto krajskou pobočku, krajská pobočka je lépe dopravně dostupná atd.),
- **krajská pobočka, které má být věc postoupena, s postoupením souhlasí** (to **neplatí**, pokud jde o krajskou pobočku, v jejímž územním obvodu má žadatel místo trvalého pobytu, popřípadě se zde zdržuje),
- **žadatel o dávku požádá o postoupení nebo s postoupením souhlasí**,
- **změna místní příslušnosti nepovede k většímu zatížení účastníka řízení, případně ke vzniku zbytečných nákladů, které by jinak neměl.**

Jedná-li se o řízení zahájené z moci úřední, může příslušná krajská pobočka postoupit věc usnesením za těchto podmínek:

- postoupení je vhodné,
- krajská pobočka, které má být věc postoupena, s postoupením souhlasí (správní řád nepřipouští výjimku),
- změna místní příslušnosti nepovede k většímu zatížení účastníka řízení, případně ke vzniku zbytečných nákladů, které by jinak neměl.

- (2) Určení pravidel pro přenesení místní příslušnosti mezi různými kontaktními pracovišti téže krajské pobočky

Pokud jde o přenesení místní příslušnosti mezi různými kontaktními pracovišti téže krajské pobočky, § 131 odst. 5 správního řádu se nepoužije, neboť místně příslušná je krajská pobočka, jakékoli kontaktní pracoviště. Přestože správní řád neklade žádná formální pravidla na postupování věcí mezi jednotlivými kontaktními pracovišti téže krajské pobočky, z hlediska principů dobré správy by bylo dle mého názoru vhodné **analogicky aplikovat postupy v § 131 odst. 5 správního řádu.**

Z tohoto důvodu mám za to, že krajská pobočka Úřadu práce České republiky pro hlavní město Prahu v daném případě nepochybila, neboť k postupování věci mezi kontaktními pracovišti došlo na žádost dcery stěžovatelky, příjemkyně dávek pomoci v hmotné nouzi. Rovněž byla splněna podmínka vhodnosti (rodina se přestěhovala do městské části Y.).

V rámci šetření jsem se obrátila také na generální ředitelství Úřadu práce České republiky se žádostí o poskytnutí vyjádření k problematice přenášení místní příslušnosti mezi krajskými pobočkami a v rámci jedné krajské pobočky úřadu práce

a o poskytnutí případného relevantního metodického pokynu. Vzhledem k tomu, že metodický pokyn shledávám v některých částech nepřesným a v rozporu s výše uvedenými pravidly, obrátím se na generální ředitelství Úřadu práce České republiky samostatným dopisem.

Šetření jsem ukončila a záležitost uzavírám v souladu s § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.³ Na vědomí zasílám tento dopis generálnímu ředitelství Úřadu práce České republiky.

S pozdravem

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážená paní
Ing. Blanka Havlík
ředitelka
Úřad práce České republiky, krajská pobočka pro hl. m. Prahu
Domažlická 1139/11
130 00 Praha 3

Na vědomí

Vážená paní
PhDr. Kateřina Sadílková, MBA
generální ředitelka
Úřad práce České republiky
Dobrovského 1278/25
170 00 Praha 7

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112

³ zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů